

מדינת ישראל

ועדות המשמעת – משרד הבריאות בירושלים

תיק 2/2/24

1 מאי, 2024

ועדת משמעת לפי סעיף 44 (א) לפקודת הרופאים [נוסח חדש], תשל"ז - 1976

ד"ר פאולה רושקה - יושבת ראש, נציגת המנהל הכללי
פרופ' חן סלע - נציג הסתדרות הרופאים
עו"ד עירית אלטשולר - נציגת היועצת המשפטית לממשלה

הקובל: המשנה למנהל הכללי משרד הבריאות
על ידי עו"ד תומר דגני חנית

נגד

הנקבל: ד"ר אברהם אברג'ל מספר רישיון 20960
על ידי עו"ד ציון אמיר Zionamir1@gmail.com

דין וחשבון לפי סעיף 44 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976

1. הקובלנה

ביום 31.3.2024 הגיש המשנה למנהל הכללי של משרד הבריאות, קובלנה מתוקנת במסגרת הסדר (שהחליפה קובלנה מקורית מיום 25.2.2024; הקובלנה המתוקנת תקרא להלן – הקובלנה) נגד ד"ר אברהם אברג'ל, רופא גניקולוג, מספר רישיון 20960 (להלן – הנקבל) מכוח האמור בסעיף 41(1) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976 (להלן – פקודת הרופאים), בגין התנהגות בדרך שאינה הולמת רופא מורשה.

2. האירועים ברקע הקובלנה

ברקע הקובלנה עומדת התכתבות בווטסאפ בין הנקבל לבין מטופלת, שהנקבל טיפל טיפולי בוטוקוס בפניה כארבע פעמים בסוף שנת 2022 ובמחצית הראשונה של שנת 2023

(להלן – המטופלת). לפני ואחרי חלק מהטיפולים התכתבו הנקבל והמטופלת בקשר לטיפולים, תוך שהם משלבים בהתכתבות הודעות פרטיות והודעות אינטימיות. ההתכתבות בין השניים צורפה כנספח לקובלנה.

3. הוועדה וההליך בפניה

3.1. שר הבריאות מינה אותנו כוועדה שתדון בקובלנה (להלן- הוועדה). הוועדה קיימה דיון אחד ביום 7.4.2024 ובו הופיעו מטעם הקובל עוה"ד תומר דגני, ד"ר אברג'ל ובא כוחו עוה"ד ציון אמיר.

3.2. הקובלנה שבפנינו הוגשה לוועדה שבוע לפני מועד הדיון, והחליפה כאמור את הקובלנה המקורית, כאשר נספח ההתכתבות בין הצדדים שצורף לקובלנה שבפנינו הוא זה שצורף לקובלנה המקורית. הקובלנה הוגשה במסגרת הסדר בין הצדדים, שהודעה עליו הוגשה לוועדה באותו יום, ולפיו ד"ר אברג'ל מודה בכל סעיפי הקובלנה לרבות כל נספח ההתכתבות, ומשיקבע כי ההתכתבות מהווה התנהגות שאינה הולמת רופא, יטענו הצדדים כי אמצעי המשמעת המתאים והראוי בנסיבות העניין הוא נזיפה. כן הוסכם, כי הצדדים לא יביאו ולא יציגו ראיות הקשורות לנסיבות ביצוע המעשים נשוא הקובלנה, כי הנקבל יהיה רשאי להציג ראיות ועדויות לאופיו ומצבו האישי, וכן כי ד"ר אברג'ל לא יטען כנגד פרסום ההליך המשמעת ופיצוי לא יפורסם כמקובל וללא צינזור פרטיו.

3.3. בראשית הדיון בפנינו חזרו עו"ד דגני ועו"ד אמיר על בקשתם לאשר את ההסדר לעיל, ועו"ד אמיר הודה בשם מרשו, בהתאם להסדר, בקובלנה ובעובדות המפורטות בה ובנספח.

3.4. בראשית דבריו בקש ב"כ הקובל, עו"ד דגני, להדגיש, כי הקובלנה שבפנינו מחליפה את הקובלנה המקורית, שלמעשה איננה קיימת מבחינה משפטית. קרי, מה שיש בפני הוועדה זו ההתכתבות שבנספח לקובלנה, התכתבות לא ראויה בין רופא לבין מטופלת, אך מה קרה מעבר אליה לא יודעים, ולכן יש להתייחס רק להתכתבות. בקשתו במקרה זה להסתפק בנזיפה בלבד מתבססת על כך שהנקבל הוא לא מי שיזם את ההתכתבות, אלא המטופלת, והוא אף ניסה לעצרה, כשהאינסטינקט שלו היה לא לקיים את הקשר כפי שעולה מדברים שכתב, אך הוא "זרם", ונכשל בהתכתבות לא ראויה. בהודאתו חסך ד"ר אברג'ל את עדותה של המטופלת בת ה-25 (כיום) שהיה קושי אמיתי להביאה לעדות, ובכך חסך קושי מהתביעה המשמעתית. מההתכתבות עולה שלא רק שהיא היתה בהסכמה אלא גם לא בכפיה, ומאזן הכוחות היה כזה שלא מדובר על ניצול של מעמדו כרופא, ולא היה ניצול פערי כוחות בין רופא למטופל.

לפיכך לטענת עו"ד דגני, ההסדר אליו הגיעו הצדדים סביר, ויש מקום לאמץ, תוך שהוא גם למד מהתקדים העדכני היחיד הרלבנטי (החלטה 13-21 מיום 7.11.2021 בעניין ד"ר סעיד אלקרינאווי), שבו הוטל אמצעי משמעת של נזיפה בלבד, בשל מסרונים אישיים ששלח רופא למטופלת בפרק זמן קצר, אך אלה היו ביוזמתו, אף ששם היו נסיבות לקולא (ענישה משמעתית של המעסיק ופיצוי של המטופלת, מה שאין כן בענייננו).

3.5. עו"ד אמיר, שהצטרף לבקשה לאמץ את ההסדר ולהמליץ על אמצעי משמעת של נזיפה, ציין בראשית דבריו כי מתקיים במקרה זה כל שיקול אפשרי לאמצו, וכי ככלל, על פי פסיקת בית המשפט העליון, צריך לאמץ הסדרי טיעון, שבהם רב הנסתר על הגלוי. לדבריו סטטיסטית רוב הסדרי הטיעון מתקבלים, ורק בנסיבות חריגות טריבונל שיפוט דוחה הסדר שהצדדים מגיעים אליו, צריך לסמוך על הפררוגטיבה של מי שמייצג את האינטרס הציבורי שנחשף לכל השיקולים ואינו פועל מתוך גחמה או שרירות, כאשר לכך נוספת ציפיית הנקבל שיכובדו הסדרי טיעון, ובכך גם יש עידוד להסדרים אלה בהם מוותר מי שמודה על פוטנציאל של זיכוי.

כאן ציין עו"ד אמיר כי הוגשה במקרה זה גם תלונה למשטרה נגד הנקבל, אך הפרקליטות החליטה שאין הצדקה להעמידו לדין.

לדבריו, למרות שלדעתו לא היה צריך להעמיד את הנקבל לדין משמעתי, לאור מצבו, העומס הרגשי הנורא, המצב המשפחתי, הוא ויתר על פוטנציאל הזיכוי. הנקבל לטענתו נפל קורבן להתנהגות נלוזה של המטופלת שנהגה בסחטנות, והרגש הטבעי מתקומם נגד התוצאה שחוטאת יוצאת נשכרת, כאשר הנקבל ניסה להדוף את נסיונותיה להשיג טיפולים באמצעות הצעות אינטימיות, הצעות פיתוי, עד שבסופו של דבר המשמעת הפנימית שלו התרופפה תחת מכבש איומים ולחץ, הוא חשש שתעשה סצנות כשרעייתו בבית ונכשל בדיבוריו. אכן הנקבל הפר את קוד ההתנהגות המצופה מרופא, אך מדובר ברף התחתון של מנעד הענישה, לא שיח שהוא בגדר הטרדה מינית, מה שהתבטא בקובלנה "רזה" שבה הודה. עניינו של הנקבל שונה מעניינו של ד"ר אלקרינאווי לעיל, שהאחרון הוא זה שיזם את ההתכתבות עם המטופלת ואף נהג בעזות מצח בכך ששלח לה דרישה לפיצויים. הנקבל שילם מחיר אישי כבד על התנהגותו, עינויי נפש, ובשל כך שאין איסור פרסום על המקרה, הדבר אף לא ישכח לעולם. מדובר באיש טוב ומיטיב, המרבה להתנדב בארץ ובמשלחות חילוץ בחו"ל, שרת שנים רבות בצבא והגיע לדרגת אלוף משנה, תורם רבות לקהילה, מוביל פרויקטים ולוקח חלק בוועדות מקצועיות, כפי שעולה מקורות חייו (מוצג נ/1) ומאסופה חלקית של תעודות הוקרה שקיבל (מוצג נ/2).

מכל מכלול השיקולים האלה, לעמדת ב"כ הנקבל, יש מקום לכבד את ההסדר אליו הגיעו הצדדים, ולא לסטות ממנו.

4. המלצת הועדה

4.1. עניינו ברופא גניקולוג העוסק גם באסתטיקה.

אין, ולא היתה מחלוקת בין הצדדים, כי התנהגותו של הנקבל כמתואר בקובלנה ובנספח ההתכתבות בווטסאפ שצורף לה, היא התנהגות בדרך שאינה הולמת רופא מורשה ומהווה עבירת משמעת על פי סעיף 41(1) לפקודת הרופאים, והנקבל הודה בכך.

הועדה ממליצה, איפוא, לקבוע כי הנקבל עבר עבירת משמעת כאמור לעיל, ולהלן תתייחס לאמצעי המשמעת שראוי לדעתה להטיל על הנקבל ולהסדר בין הצדדים שמכוחו הוגשה הקובלנה שבפנינו.

4.2. בפסיקתו התייחס בית המשפט העליון למסגרות מקצועיות מסוימות בהן נדרשת רמת התנהגות מיוחדת וקפדנית ביותר הנובעת מייעודו של המקצוע וממעמדו החברתי. וכך, בהתייחסו לשיקולים בהליכים משמעתיים, קבע בית המשפט העליון בע"א 10979/04 ליביו לאור נ. שר הבריאות (פ"ד נט (6) 357), כי השיקול המרכזי הוא

האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים, ומפני אינטרס זה נסוגות הנסיבות האישיות של הרופא, כדברי השופטת חיות (כתוארה דאז) בעמ' 362:

"השיקול המרכזי בהליכים המשמעותיים שבנידון הינו השיקול של הגנה על האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים.... לפיכך נפסק כי בהליכים ממין זה השיקול המרכזי שעל הגורם המחליט לשוות לנגד עיניו הוא אינטרס הציבור, ואילו השיקולים הספציפיים הנוגעים לעבריו המשמעת העומד בפניו הם עניין משני שיש לשקלו, אם בכלל...."

וכדברי השופטת פרוקצ'יה באותו עניין – "ניקיון כפיו של העוסק ברפואה וטוהר פעולתה של המערכת הם תנאי הכרחי גם לקיומה של רמה רפואית-מקצועית ראויה המקרינה במישרין על שלום האדם ועל חיי אדם".

ויחד עם זאת, כדברי הנשיא ברק בע"א 50/91 אדגר סבין נ. שר הבריאות (פ"ד מז(1) 27), בצד האינטרס הציבורי, שהוא השיקול העיקרי בדין המשמעת "יש מקום להביא בחשבון גם את נסיבותיו האישיות המיוחדות של הרופא, אשר עומד לדין משמעת, וגם רשימת השיקולים בכגון דא אינה סגורה", וכדברי השופטת פרוקצ'יה בעניין ירדנה שרתוק (עש"מ 7635/05) (אמנם לעניין הדין המשמעת של שירות הציבורי בכלל, אך הדברים יפים גם לעניין הדין המשמעת של מקצועות הבריאות): "... עם זאת, התכלית המערכתית הכללית של הדין המשמעת אינה עומדת לעצמה, ולעולם יש לשקול בצידה גם את ההיבט האישי והאנושי הקשור בנאשם ובנסיבות חייו...." כן ראו עש"א (ירושלים) 29686-11-15 ד"ר פינקלשטיין נ. שר הבריאות ולאחרונה ממש עש"א 22835-11-23 (חיפה) מחמוד יונס נ. שר הבריאות.

4.3. מדובר בהתכתבות בווטסאפ בין הנקבל, שהיה באותה עת בן 59 לבין המתלוננת שהיתה בת 23, בקשר ועל רקע טיפולי בוטוקס בפניה של המתלוננת, התכתבות שנמשכה לאורך כארבעה וחצי חודשים במחצית הראשונה של שנת 2023 כאשר הטיפולים עצמם החלו בסוף 2022.

ההתכתבות שחלקה התיחסות לטיפולים - לגופם ולעניינים טכניים שונים הקשורים אליהם - וחלקה, כבר מתחילתה, אישית ופרטית, ונוקטת בלשון קירבה וביטויים ורמזים אינטימיים. אכן, כפי שטען ב"כ הנקבל, מן ההתכתבות ניתן להתרשם כי היוזמת של אופי ההתכתבות והקשר היא המטופלת, אך אין להתעלם מכך שהנקבל לא נשאר אדיש ושיתף עמה פעולה בחילופי הדברים ובסגנונם. רופא, בקשריו עם מטופלת, מה גם שמדובר באשה צעירה מאד והפרש גילים גדול כפי שהוא מציין בעצמו בהתכתבות, אמור להפסיק שיח כזה מיד, ולהמנע מהגעה למצב בו המשמעת הפנימית שלו עומדת במבחן ומתרופפת תחת מכבש איומים ולחץ, כפי שקרה בסופו של דבר לנקבל אליבא דתאורו של בא כוחו.

וכפי שנאמר בעניין אלקינאווי, מדובר כלשון וועדת המשמעת "בחציית קו אדום המפריד בין המצופה והנדרש מרופא מורשה בקשר בינו לבין מטופליו, לבין מה שמצוי בתחום האסור על רופא בקשר לאמור", וכדברי כב' השופט (בדימוס) סטרשנב באותו עניין – מדובר ברופא ש"חרג בהרבה מהמותר והאסור ביחסי רופא-מטופלת".

יחד עם זאת, ואף שאין מחלוקת שהתנהגותו של הנקבל היתה לא ראויה ולא הולמת את מקצועו ומעמדו כרופא, ובהתאם בחר לסיים את ההליך המשמעתי בדרך של הסדר והודאה, ובכך חסך מזמנה של הוועדה ושל הצדדים ומן הצורך לקיים הליך על כל המשתמע מכך כפי שהבהיר גם ב"כ הקובל - מן ההתכתבות עולה, כי הגורם הפעיל ואף היוזם בחציית הגבול לכיוון הסגנון האינטימי והמרומז היתה המטופלת, שכל

הנראה קיוותה להשיג בדרך זו יתרונות בכל הנוגע לטיפול הבוטוקס כפי שעולה מדברים שכתבה.

לא מדובר בהטרדה מינית, ואף תלונתה של הנקבלת במשטרה, עליה למדנו רק בעת הדיון, לא הניבה את הפרי שקיוותה לו, שכן הפרקליטות החליטה שאין בסיס להעמדת הנקבל לדין.

ובמאמר מוסגר ולמעלה מן הצורך יצוין, כי נקיטה או אי נקיטה בהליכים פליליים אינה משליכה בהכרח על קיומה או אי קיומה של התנהגות שאינה הולמת, אך בעצם הגשת התלונה יש לפחות רמז על הלך רוחה של המטופלת ועל מה שעמד ברקע להתנהגותה שבאה לידי ביטוי בהתכתבות נשוא הקובלנה.

התרשמו שדובר במעידה של רופא שהרגיש מאוים, מעידה המהווה ללא ספק התנהגות שאינה הולמת רופא מורשה, אך נראה שאינה חלק משיגרת חייו של הנקבל, איש משפחה, אב לילדים, אדם רב מעשים שתורם לקהילה ולמערכת הבריאות, נסיבות ושיקולים שיש להביאם בחשבון בצד האינטרס הציבורי.

זאת ועוד, התנהגותו של הנקבל, בדומה להתנהגותו של ד"ר אלקרינאווי (שהיה ללא ספק יוזם השיח במקרה שלו, אף שמדובר בתקופה קצרה ביותר) "איננה נמצאת ברובד העליון של עבירות המשמעת בכלל ועבירות בעלות קונוטציה מינית בפרט" כדברי כב' השופט סטרשנוב באותו מקרה, "ויש להתייחס אליה ככזו".

4.4. לאחר ששקלנו את כל האמור לעיל, נראה לנו כי הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים, על אמצעי המשמעת של נזיפה עליו הוסכם, ראוי בנסיבות המקרה ויש מקום לאמצו.

לפיכך אנו ממליצים לכב' השר לקבוע כי הנקבל, ד"ר אברהם אברג'ל, עבר עבירת משמעת כאמור בסעיף 45(1) לפקודת הרופאים, וממליצים להטיל עליו אמצעי משמעת של נזיפה.

פרופ' חן סלע
נציג הסתדרות הרופאים

ד"ר פאולה רושקה
נציגת המנהל הכללי
יושבת ראש

עיריית אלטשולר, עו"ד
נציגת
היועצת המשפטית לממשלה